

PRISTANKI LETAL V MISLINJSKI DOLINI PO PRVI SVETOVNI VOJNI

JANEZ SMOLČNIK

Ljudje v Mislinjski dolini so se zelo začudili, ko je leta 1938 v Pamečah pri Slovenj Gradcu zasilno pristalo letalo. Takrat je bilo letalo nekaj povsem novega, tak velik ptič z motorjem, ki ga je vodil človek.

Na tem letalu, ki je bil dvosedej, je bil napis »Zlatorog«. Na trupu letala je bila reklama za milo. Ljudi se je trlo okoli letala, vsak se ga je želel dotakniti, dokler ga niso razstavili in odpeljali. Letalo je bilo last gospoda **Marovca iz Maribora**.

Drugi pristonek je bilo jadralno letalo Aerokluba Maribor, ki je priletelo s Črnega vrha na Pohorju in pristalo 7. septembra 1938 v Dovžah med cesto in železniško progo. Pilot je bil **Zarko Majcen**.

Tretji pristonek je bil z jadralnim letalom, last Aerokluba Maribor, tip Salamandez. Upravljal ga je pilot **Ivan Mihev**, domačin iz Turiške vasi. Pristal je popoldan, 7. septembra 1938, na Štibuhu pri Slovenj Gradcu, tam kjer sedaj stoji Tretja osnovna šola. Člani Aerokluba Maribor so razstavili jadralno letalo in ga odpeljali v Maribor.

Na Štibuhu je prisilno pristalo tudi vojno letalo tipa Messerschmidt 109, lovec, last romunskega vojnega letalstva, leta 1940. Bilo je na preletu iz Augsburga v Nemčiji, namenjeno pa v Romunijo. Letalo je pristalo z uvlečenimi kolesi v žitnem polju. Zvit je bil propeler in kaputaž trupa. Po pregledu mednarodne komisije so letalo razstavili in odpeljali.

Med drugo svetovno vojno, leta 1944, so v Dravogradu sestrelili ameriško lovsko letalo tipa 4 erykan, ki je mitiralo lokomotive v Otiškem Vrhu. Strmoglavilo je na Selah pri Slovenj Gradcu.

Bil je lep aprilski dan, ko smo trije radovedneži odšli iskat poškodovano letalo. Ko smo mimo gradu nad Starim trgom pri Slovenj Gradcu prišli na čistino, smo naleteli na terensko vojaško vozilo, ki se je pripeljalo iz smeri Bukovska vas po dolini, po cesti proti Selam. Nato je vozilo zavilo s ceste na desno, se usmerilo v hrib, ki nam je bil našproti ležeč. Na vrhu hriba je bila domačija, pri **Hovnikovich**

se je reklo.

Zastali smo in opazovali, kako so oboroženi nemški vojaki kričali, tekali okoli hiše in gospodarskega poslopja in nekaj iskali. Zelo nejevoljni so zapustili kmetijo in se s terenskim vozilom vrnili v dolino. Nas je pa nezadržno vleklo do kraja, kjer je padlo letalo. Spustili smo se v dolino proti domačiji Hovnikovich, ki je bila na hribu pred nami. Zagledali smo dva konjenika, bila sta oborožena, po vsej verjetnosti partizana, jezdila sta z višje ležečega gozda proti Hovnikovichim. Prihajali smo bliže in videli, kako so odjezdili trije na dveh konjih, s seboj so imeli belo padalo. Takoj smo sklepali, da so pobrali letalca, ki je izskočil iz poškodovanega letala. Ko smo prišli do Hovnikove domačije, smo videli, da so imeli pri gospodarskem poslopju velik sod brez dna, v kakršnih so občasno zbirali deževnico iz žlebov.

Ko je v bližini hiše pristal s padalom ameriški pilot, ga je gospodar skril tako, da je obrnil sod in ga poveznil preko iskanega pilota s padalom. Tako so nemški vojaki celotno posestvo

preiskali in niso našli ameriškega pilota.

Mi smo se namenili dobrih petsto metrov višje v gozd, kjer se je še kadilo iz ruševin ostankov letala. Iz ostankov smernega krmila smo lahko sklepali o tipu zrušenega letala.

Na jesen 1944 so v Dravogradu ponovno sestrelili ameriško dvotrupno letalo tipa Leitering, ki je mitiralo lokomotive na železniški postaji. Letalo je prisilno pristalo med cesto in progo v Šentjanžu pri Dravogradu.

S kolegom sva se peljala pogledat, kaj se je zgodilo. Od daleč smo lahko opazovali, kako so nemški vojaki črpali letalsko gorivo iz rezervoarja. Zvedeli smo tudi, da je bil pilot črne polti in da so pri njem so našli dve vstopnici za kino v Neaplju v Italiji. Kam so odpeljali pilota, nismo izvedeli.

Po drugi svetovni vojni smo v okviru ljudske tehnike organizirali modelarski krožek. Leta 1947, po prvomajski povorki, smo pod vodstvom Ivana Miheva sestavili jadralno letalo Zegling, ki ga je sam s sodelavci izdelal že pred svetovno vojno. Letalo smo zapeljali na

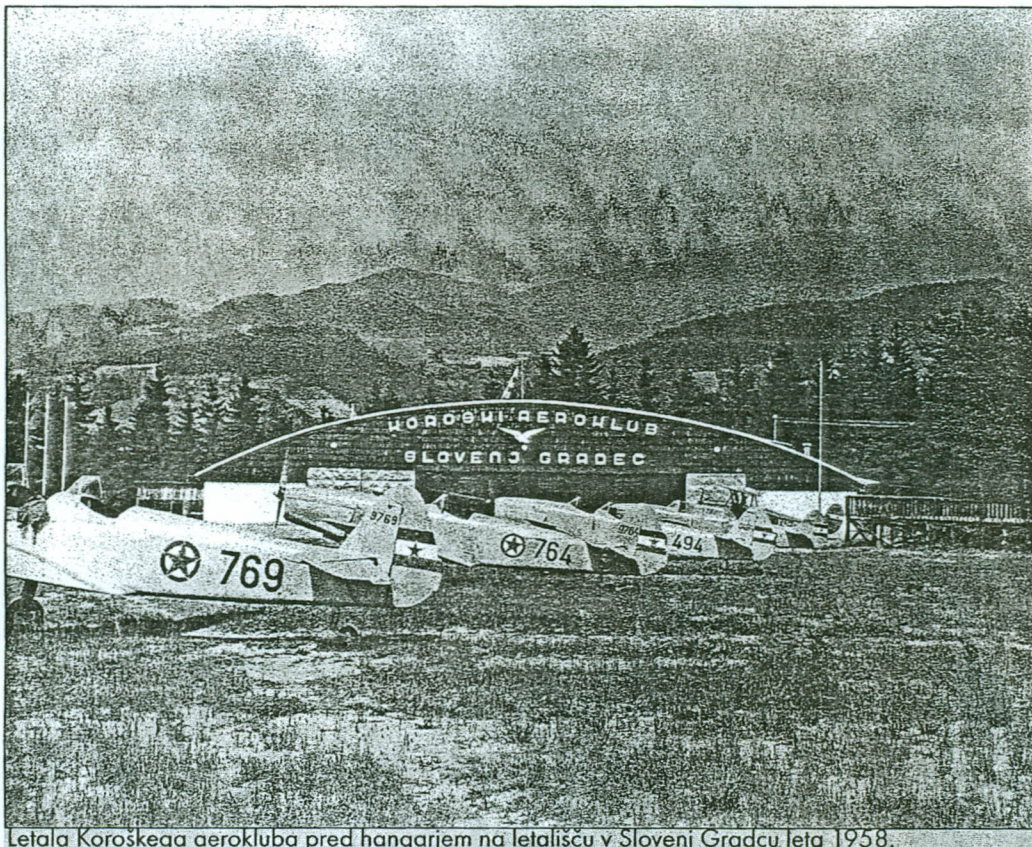
Vovkove zare. Štartali smo z vrha, poletel je Ivan Mihev.

Po nalogu Letalske zveze Slovenije so jadralno letalo Zegling odpeljali v letalsko šolo Aerokluba Maribor.

Leta 1948 je bila velika prireditev v Slovenj Gradcu in ob tej priliki je priletel iz Aerokluba Maribor pilot **Tone Breznik** z motornim letalom tipa Fizir v aerozapregi z jadralnim letalom tipa Mu 13. Pristala in poletela sta s travnika v Šmartnem ob cesti, ki pelje na Legen, kjer danes stoji spomenik talcem in padlim domačinom.

Pred drugo svetovno vojno je delovala skupina amaterskih letalcev pod vodstvom Ivana Miheva, kot grupa aerokluba Maribor. Ivan Mihev je s sodelavci zgradil jadralno letalo tipa Zegling že pred drugo svetovno vojno.

Leta 1953 smo ustanovili Koroški aeroklub Slovenj Gradec in takoj pričeli z gradnjo letališča v Turiški vasi. Letališče s hangarjem je bilo usposobljeno leta 1957, tedaj je bila ustanovljena tudi letalska šola. Prvi predsednik Koroškega Aerokluba je bil **Ivo Skarlovnik**. ▲

Letala Koroškega aerokluba pred hangarjem na letališču v Slovenj Gradcu leta 1958.